

Meddig „kommunistáznak”?

— Figyelve azt a jelenséget, hogy a Magyar Szocialista Párttal más pártok — sem balról, sem jobbról — továbbra sem kívánnak közösséget vállalni (még ha álláspontjuk közel is áll egymáshoz), elképzelhető-e, hogy megismétlődik a helyhatósági választásokon a tavaszi eredmény?

Sz. Á.: — Megismétlődhet, s nemcsak az MSZMP-nél, hanem más pártoknál is. Úgy látjuk, hogy számos pártnak nincs értelmes önkormányzati programja, s még mindig az MSZP támadásával palástolják ezt. (Mi csak „kommunistáznak” hívjuk e jelenséget.) Sajnos, a propagandában sikerült összemossni a korábbi MSZMP-t a jelenlegi MSZP-vel; mondván, hogy az MSZMP tönkretette a várost, s ha az MSZP túl nagy arányban képviselteti magát a helyhatóságban, akkor ismét ez következne be. Az igazság ezzel szemben az, hogy a Kádár-korszakbeli párt- és állami vezetés tagjai közül jelenleg senki sem tagja az MSZP-nek. Sokan leporolták — évtizedekig talonban tartott — népi-menzeti gerincüket, vagy pedig hirtelen kiderült róluk, hogy világleletükben liberálisok voltak... Az MSZP öntisztulási folyamat tulajdonképpen a többi pártnak (is) köszönhetjük; ha nem lett volna részükrel ez az erős támadás, meglehet, nem zajlott volna le ilyen hamar a generációváltás.

— Elképzelhető-e, hogy a még mindig tapasztalható ellenszenv ellenére — választási szövetséget kötne valamely más párttal?

B. G.: — Egyik párttal sem szövetezünk, ám korántsem lehetetlen, hogy támogatjuk más párt jelöltjét, ha ő számunkra is megfelelő. Könnyebb megegyezni más pártokkal, ha független jelöltekben gondolkodunk. Azt hiszem, a helyhatósági választásokon a korábbiaknál is nagyobb mértékben a jelöltek személye dominál majd; s olyan hallgatólagos támogatást is el tudok képzelni, hogy amennyiben egy körzetben valamelyik szervezet egy mindenki számára elfogadható jelöltet indít, akkor a többi visszalép, vagy már eleve el sem indul.

— Az önkormányzati választásokon minden körzetben önálló jelöltet kíván állítani a párt?

Az elmúlt hetekben megkerestük a Szegeden működő politikai pártokat azt vizsgálva: hogyan készülnek a szeptemberi helyhatósági választásokra. Ezúttal azt a beszélgetést adjuk közre, melyet e témáról a Magyar Szocialista Párt szegedi elnökeivel, Szemők Árpáddal, s elnökségi tagjával, Báthly Gáborral folytattunk.

Sz. Á.: — Erre pontosan még nem tudok válaszolni, hiszen még az sem ismert, hogy pontosan melyek a körzetek. Mindenesetre a később kialakítandó körzetek többségében önálló jelöltet kívánunk állítani.

— Elképzelhető-e, hogy a még mindig tapasztalható ellenszenv ellenére — választási szövetséget kötne valamely más párttal?

B. G.: — Egyik párttal sem szövetezünk, ám korántsem lehetetlen, hogy támogatjuk más párt jelöltjét, ha ő számunkra is megfelelő. Könnyebb megegyezni más pártokkal, ha független jelöltekben gondolkodunk. Azt hiszem, a helyhatósági választásokon a korábbiaknál is nagyobb mértékben a jelöltek személye dominál majd; s olyan hallgatólagos támogatást is el tudok képzelni, hogy amennyiben egy körzetben valamelyik szervezet egy mindenki számára elfogadható jelöltet indít, akkor a többi visszalép, vagy már eleve el sem indul.

— Önök a közvetlen, vagy a közvetett polgármester-választás hívei?

B. G.: — Azt szeretnénk, ha a város lakossága közvetlenül választaná meg polgármesterét, hiszen ez a személy reprezentálja majd Szegedet... Elképzelhető, hogy más párt vagy pártok polgármesterjelöltjét támogatjuk.

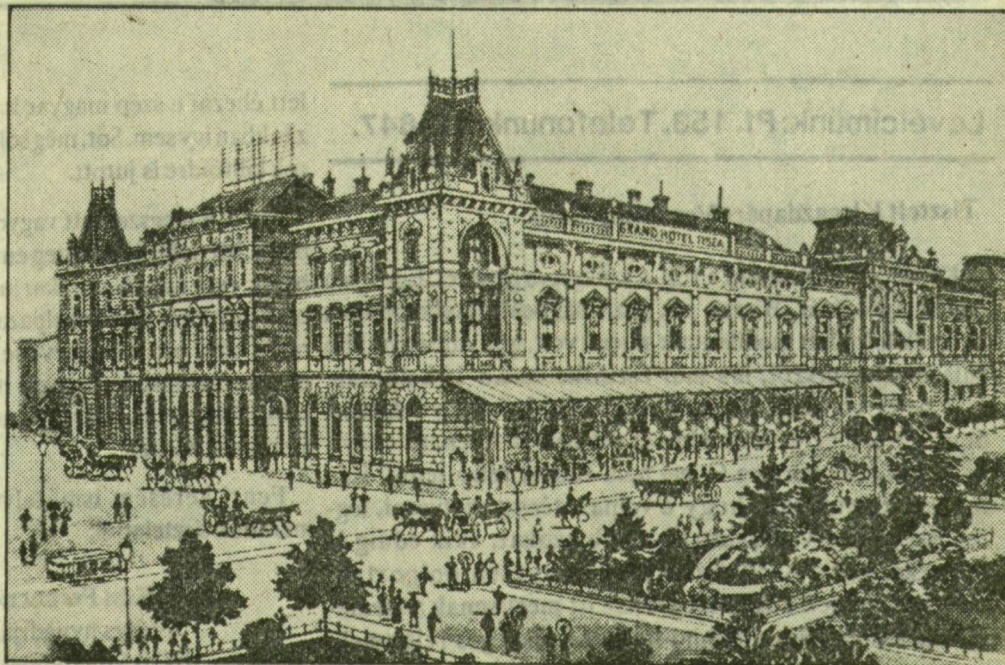
Sz. Á.: — Mindezek ellenére a jelenlegi erőviszonyokat tekintve azt tartom valószínűnek, hogy polgármestert majd az önkormányzati testület választ.

— Megtörlik-e szeptemberben — önök szerint — Szegeden a Magyar Demokrata Fórum sokak által nyomásztónak nevezett főlény?

Sz. Á.: — Minden pártnak az volna elméletileg az eleme érdeke, hogy az „MDF-fővárosban” megtörje az MDF hatalmát. (Még a KDNP-nek és az FKGP-nek is!) Ugyanakkor e pártokban működik a reflex, hogy az MSZP-vel nem kívánnak együttműködni — s így a szavazótábor szükségképpen az MDF-hez sodorják.

B. G.: — Meglehet, a kisebb-kisebb pártok is rájöttek — arra, hogy nem jó nekik sem ez a túlzott MDF-főlény. Ugyanakkor az idő a kormánypártok, illetve a legnagyobb kormánypárt, az MDF ellen dolgozik. (Ez egyébként minden parlamenti demokráciában így van.) Felmerül a kérdés; meddig lehet a „kommunistákra” hárítani az ország összes problémáját?

Sandi István

Nem a folyóról

A DM Röviden rovata vezető sorában, 1990. júl. 12-én, többek között ezt írta: „A tegnap szegedi eseményei valamiképp a Tiszához kötődnek. A folyóról elnevezett szállodában egy nyugatnémet cég tartott izelitot csomagolástechnikából...”. Ha jelenleg úgy is gondoljuk, hogy a szálló névadója a folyó, a helyzet egészen más.

A szállóépületet a szegedi rekonstrukció egyik legfontosabb foglalkoztatott lengyel származású Jirasek Nándor és Krausz Lipót vállalkozó cég tervezte, és építette a már korábban megvásárolt telükön. Valami csodálatos gyorsasággal haladtak. Az építési engedélyt a mérnöki hivatal 1985. márc. 25-én adta ki, és már május 3-án (hat hét) megtartották a tető alá vont épület bokrétá-ünnepségét. Az épületbe a kor divatja és követelménye rendőrség költözött falai között, minden beleadott a Snoppe

cég, hogy majd mindhárom funkciójával (szálló, étterem és kávéház) minél jobb kondíciók szerint bérbe adhassa.

Első bérlője Kass János (1865–1928) — grafikusművészünk, Kass János, nagypapa — volt, majd amikor felépítette magának a Stefániára szállóját (eredetileg Kass Szálló, 1932-től Hungária Szálló, jelenleg — a felújítás alatt — régi Hungáriának emlegetik), a bérlési jogot Bereczky Lajos, Marchal József szerezte meg.

A Tisza Szálló 1901-ben részvénytársasági tulajdonba került, és ettől kezdve vezette Juránovics Ferenc, később két fia, s végül rokoni alapon, Schermann Kálmán is bekerült a vezetésbe. A szálló Juránovicsék kezéből került államosításra, és a következő évben a rendőrség költözött falai közé. Felújítását — Snoppe

Tibor tervei szerint — a hatvanas években kezdték meg, és az új megnyitásra 1963. június 30-án került sor.

És hogyan történt a névadás? Az első bérlő, Kass János, Metropolis Szálló nevet akart adni, de állítólag Kállay Albert főispán javaslatára („sugására”) az új létesítményt Tisza Kálmánról, aki éppen ekkor ünnepelte miniszterelnökségének tízéves évfordulóját, nevezték el.

A Tisza Szállót 1886. január 23-án díszbédéllel nyitották meg, amelyen az illusztris társaságban megjelent a miniszterelnök öccse, Tisza Lajos, az újjáépítés volt királyi biztosa, „Szeged grófja”, és a város országgyűlési képviselője, valamint Lechner Lajos, a város újjáépítője. Este a nagyteremben nőgyuleti bál-tartottak.

Ennyit kiegészítésül a Tisza Szálló-sztorihoz. (Képként a Tisza Szálló a századfordulón.)

Bátyai Jenő

Történelmi téveszmék a napi politikai retorikában

A július 25-ei parlamenti vitában, az egyik képviselő kifejtette, hogy a Tanácsköztársaság megalakulásának az oka a polgári-demokratikus Károlyi-rendszer sajtoliberalizmusa volt, amely lehetővé tette a proletárdiktatúra előkészítését, a Kun Béla nevéhez fűződő hatalomátvételt. Nyilvánvaló tehát, hogy ha az Országgyűlés meg akarja előzni a harmadik proletárdiktatúra kikiáltását, be kell, hogy fogja a kormány, és a demokratikusan választott Országgyűlés iránt nem eléggé tiszteletteljes, nem elég lojális, mi több: kritikus hangvételű tévé, sajtó, rádió szájat. Csak így kerülhető el az újabb, nemzeti tragédia, hiszen mindnyájan tudjuk, a Károlyi-forradalmat Kun Béla hatalomátvétele, azt pedig (feledkezzünk meg az aljáró rendszer nevéstéséről, mert mostanában az így illik) Trianon követte.

A tisztelt honatya szavait a híradóban ismét hallhatunk, s valóban, jól hallottunk. Szerinte valóban nem a hajnal érkezése készíteti kukorékolásra a kakast, hanem fordítva: ha a kakas nagyon hangosan kukorékol, akár délben is hajnalodhat, ami — lévén természetellenes dolog — szájjárral feltétlenül megelőzendő!

„Trianon genézise 1918-ra nyúlik vissza: Kun Bélaék uralma azért jöhetett létre és élvezhetett széles támogatást, mert akkor ők voltak az egyetlen erő, amely fegyverrel volt képes harcolni az ország területi integritásáért” — írta a Délmagyarországban egy másik párt prominens személyisége, s hozzátette: „Persze, a proletár internacionálisizmus „szent” jelszavával, de hát, ki figyelt akkor erre?”

E sorok írója elfelejtette, hogy az első világháború, melyet számunkra a békediktátum zárt le, nem 1918-ban kezdődött, a trianoni műtét előkészületei már a háború alatt megkezdődtek, mikor világossá vált, hogy a majd nem az egész világot átfogó antantszövetség nem képes legyűrni Németországot, főleg nem az Osztrák-Magyar Monarchia leválasztása nélkül. A szerző eltekint attól, hasonlóan az előbb említett képviselőhöz, hogy a haza megvédése a már felbomlott frontvonalak

gok szentesítése volt, a mi megkérdésünk nélkül.”

Az utóbbi mondattal nincs vitám. Amit diktálnak, ahhoz nem szokás előzetes beleegyezést kérni. Ám, amint erre már utaltam, előzetes megkérdések és megegyezések a háború alatt történtek: az antant csatlósainak bőkezűen ígerte és adta oda, ami Magyarország volt akkor! A fegyvert a győztesek dobáltatták el katonáinkkal, már azokkal, akik az olasz fronton nem tették ezt meg korábban is! Magyarországon nemcsak a saját katonáit, de a Balkánról, Romániából visszavonuló német hadseregét is köteles volt lefegyverezni, ez is a diktátumhoz tartozott, ha nem is olyan hangzatosan nevesítettük, mint a trianont. Tehát, nem a Károlyi-kormány felelőtlen pacifizmusa, hanem a világmeretű túlerő kényszere volt az oka, hogy nem üzhettük ki a betolakodókat! A fegyverszüneti egyezmény lehetővé tette a megszállást! Románia az egyezmény aláírása után, a lefegyverezett Magyarországnak üzent hadat, s foglalta el és rabolta ki hősiessé a védtelen Kelet-Magyarországot!

A három idézett történelmi téveszme, vagy inkább csúsztatás különböző pártállásokból, különböző mai célok elérésére, indoklására fogalmazódott meg. A napi sajtóban nem is lehet akadémiái szintű szakértői vitákat prezentálni, bár ezek a viták fontosak, szükségesek. Mindazonáltal károsnak tartom történelmi múltunk napi szükségletek szerinti kisajátítását, átértelmezését, a nemzeti tudat konszolidálásának ily módon történő, az idézett személyek részéről bizonyára nem tudatos, de át nem gondolt késletését!

Varga László

Aki nem szereti a sajtót...

Írásomat nem védőbeszédnek szántam. Sokféle ember van. Valóban. Az én kezem nem szorul ökölbe, tehetetlenséget, tanácsatlanságot sem érzek, amikor meghallom ezt a szót: „arabok”. Sokkal inkább dühös leszek akkor, ha olyan cikket olvasok, mint Szegedi Tamás, a Délmagyarország 1990. július 25-i számában megjelent írása. Ő soraival csak a szélsőségeket mutatta be. Az embernek — szerinte — vagy elege van belőlük, vagy kimondottan élvezi ittlétüket. A tárgyilagosság, s a megfontoltság hol marad?

En egy másik nézőpontból közelíteném meg ezt a „problémát”, hisz a cikkíró is arra buzdít, hogy foglalkozzunk ezzel a témával.

Az első kérdés, ami megfogalmazódott bennem: Vajon, a sorok írója ismer-e közelebbről akár egy „arabot” is? Vajon, beszélgetett velük, meg akarta-e ismerni őket? Őket, akiknek egészen más a kultúrájuk — amire talán nem a legtalálóbb jelző, hogy „európainak cseppet sem nevezhető”, bár ezzel nem vitatkozom, hisz már általános iskolában megtanultam, hogy az arab országok Európán kívül találhatók —, sajátos a világuk, más a mentalitásuk. Persze, e kérdésekre lehet azt is válaszolni, hogy „nem is akarok ilyen embereket megismerni”. Pedig talán, hasznosabb lenne, mint hasonló cikkek írása.

De ezzel nem ért véget kérdéseim sora. Kíváncsi vagyok, mit gondolna, ha külföldön élő, tanuló, kiránduló, esetleg „bevásárló” magyarokról hasonló hangnemben írnának. Pedig lehetne. (Hányan szegyelek magyarságukat Veleceben, s máshol azok is, kik máskor oly büszkéik származásukra.) Arról nem is beszélve, hogy nekem, aki Alsóvárosban lakom, sokkal több kellemtelenségem van az útszélén lakó, ott mosakodó, a temetőt meggyalázó román, lengyel, s jugoszláv „üzletelőkől”, naplopókból. Az ő kultúrájuk nem tudom, mennyiben nevezhető európainak, pedig ők állítólag még földrajzilag is azok. S belőlük mi hasznunk? No, igen, sok mindent vásárolunk a piacon tőlük, de túrjuk a piszkukat, mocskukat, áldásos jelenlétüket. Igaz, ők nem foglalják el szórakozóhelyeink 70 százalékát — s szerintem a külföldi diákokról is erős túlzás ezt állítani —, de azt hiszem,

ha ott éjszakáznának, engem (s gondolom, ezzel nem vagyok egyedül) kevésbé zavarna, mint, hogy az Alsónyomás soron a szabad ég alatt térnek nyugovóra, s általában nem is józan állapotban.

Ami pedig a lányokat illeti... Milyen vizsgálatra gondolhatott a cikk írója? Talán, csak nem egy „csoportot” akar felelőssé tenni a hazánkban felvirágzó prostitúció, kábítószer-élvezet, s megynék előkelő helyéért az öngyilkossági listán? Ahhoz, véleményem szerint, nem kell egy arab fiú, hogy egy labilis idegzetű lány szerelmi bánatában öngyilkos legyen, vagy kábítószerhez forduljon. Ennyire „lebecsüljük” a magyar fiainkat, hogy azt már el sem tudjuk képzelni, hogy értük tegyen ilyet egy lány?

Engem arra tanítottak, hogy egy nép vagy népcsoport sohasem tehető kollektívan felelőssé, hisz a történelem is ezt igazolta. Felelőtlenségnek tartok ilyen mondatokat kinyomtatni: „Magára valamit adó fiú nem áll szóba velük” —, mármint azokkal a leányokkal, akik „kegyeikbe fogadják” a külföldi diákokat. Hol élünk, hogy ilyen megjelenhet?

Ha be akarunk állni az európai nemzetek sorába, az első lépések egyike, hogy levetkőzzük állandó bizalmatlanságunkat, előítéleteinket, elfogadjuk, s országunkba csábítsuk a külföldieket, s békésen éljünk egymás mellett.

Örülünk kellene, hogy külföldiek nálunk akarnak tanulni, s ehhez biztosítanunk kell a feltételeket. Vajon, a cikk írója tudja-e, hogy mennyit fizetnek ezek a diákok azért, hogy itt tanuljanak? S mennyi problémájuk van, igenis, sokszor csak a bőrük színe miatt. (S az ilyen cikkek után ezek a gondok csak nőnek, segíteni nem így kellene.)

A magyar oktatásügy állása sem a külföldiek bűne. Nem miattuk vannak filléres gondok, s tankönyvhiány. Ha ők nem tanulnának itt, talán az orvosegyetemnek is néhány műszerrel kevesebb állna a rendelkezésére.

S a végére talán csak annyit: én nem szeretem a sajtót, nem is ettem még soha — talán, ha egyszer megkóstolom, még izleni is fog —, de nem is írok cikket róla.

Halkó Gabriella